

ปัจจัยที่มีผลต่อการคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีคุณภาพ
Factors Affecting Accounting Fee Determination of Certified Accounting Firms

สุธิดา เดชะตา*

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีคุณภาพ ได้แก่ ปัจจัยด้านธุรกิจประกอบการของกิจการ ปัจจัยด้านข้อมูลในงบการเงินของกิจการ ปัจจัยด้านขอบเขตการปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านอื่น ๆ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าของกิจการ หุ่นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีคุณภาพในเขตภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก รวมจำนวน 6 พื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 153 แห่ง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษา พบว่า สำนักงานบัญชีคุณภาพส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นผู้มีตำแหน่งผู้บริหารสำนักงานบัญชีคุณภาพ มีประสบการณ์การทำบัญชีมากกว่า 10 ปี และจัดตั้งเป็นนิติบุคคลในรูปแบบบริษัทจำกัด ทั้งยังอยู่ในเขตภาคกลาง มากที่สุด ซึ่งส่วนใหญ่มีลูกค้าเข้ารับบริการประมาณ 100 – 200 ราย ซึ่งสำนักงานบัญชีคุณภาพมีการกำหนดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชี โดยพิจารณาจากปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านธุรกิจประกอบการของกิจการ ในด้านความสำคัญประวัติของกิจการและทัศนคติของเจ้าของกิจการ รวมทั้งความร่วมมือในการให้ข้อมูลเพื่อการจัดทำบัญชีของกิจการ (2) ปัจจัยด้านข้อมูลในงบการเงินของกิจการ ในด้านยอดรวมบัญชีรายได้ (3) ปัจจัยด้านขอบเขตการปฏิบัติงาน ในด้านความสำคัญกับปริมาณเอกสารประกอบการของกิจการ เช่น เอกสารบัญชีมีความเรียบร้อยและมีการจัดเก็บข้อมูลของลูกค้าที่ดี และ (4) ปัจจัยอื่น ๆ ในเรื่องทีมงานบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีที่รับจัดทำของธุรกิจแต่ละประเภท

นอกจากนี้ พบว่า สำนักงานบัญชีคุณภาพ มีปัญหาการคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชี จากการที่ลูกค้าต่อรองราคา ค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีเพื่อให้ได้ราคาที่ถูกลง ซึ่งลูกค้าคิดว่าการคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีสูงเกินไป ทำให้ไม่สามารถขึ้นค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชี และปัญหาการคิดค่าธรรมเนียมที่สูงจะทำให้ลูกค้าเปลี่ยนไปใช้สำนักงานบัญชีคุณภาพอื่นที่คิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีถูกกว่า

ABSTRACT

The objective of this study is to study the factors that affect the Accounting Fee Determination of Certified Accounting Firms, such as business factors of the business, data factors in the financial statements of the business, scope of work factors, and other factors, by using questionnaires as a tool to collect information from business owners, managing partner, managing director, or the decision-making authority of the Certified Accounting Firms in the northern, central, southern, northeast, east and western regions; six

* นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

regions of Thailand for a total of 153 places. The statistics used for data analysis were frequency, percentages and medians.

The results show that most of the Certified Accounting Firms in Thailand are executives that have more than 10 years of accounting experience, established as a legal entity in Company Limited and mostly located in the central region, most Certified Accounting Firms have approximately 100-200 customers and there are determination-of-accounting fees which gives the highest level of importance by considering four factors which are: (1) Business factors of the importance of business history and viewpoint of business owners, including cooperation in providing information for the business accounting; (2) Data factors in the financial statements of the business in revenue totals and expense totals (3) Scope of work factors of the quantity of business documents, such as orderly accounting documents and good customer storage and (4) Other factors of the accounting team have knowledge and understand the accounting standards that are prepared for each type of business.

In addition that the Certified Accounting Firms has an accounting fee calculation problem from customers negotiating accounting fees to get a cheaper price, because the customers think accounting fees are too high and the problem of high fees will cause customers to switch to other Certified Accounting Firms that charge cheaper accounting fees.

บทนำ

การประกอบธุรกิจทั้งบุคคลธรรมดาและห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียน ซึ่งสามารถเป็นผู้ทำบัญชีสำหรับธุรกิจของตนเองได้ แต่ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด กิจการร่วมค้า และนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย ธุรกิจทุกประเภทเหล่านั้นจะต้องจัดทำบัญชี ตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 โดยจะต้องจัดทำเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี จัดทำบัญชีเงินสดหรือบัญชีธนาคาร บัญชีรายวัน บัญชีแยกประเภททั่วไป บัญชีสินค้า และบัญชีแยกประเภทอื่น รวมทั้งการจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน งบแสดงเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น หมายเหตุประกอบงบการเงิน และงบการเงินเปรียบเทียบกับปีก่อนตามรอบระยะเวลาของบัญชี (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2543) นอกจากนั้นธุรกิจที่เป็นนิติบุคคลจะต้องได้รับการตรวจสอบ งบการเงิน และแสดงความคิดเห็นจากผู้สอบบัญชีให้เรียบร้อยก่อนนำส่งงบการเงินของธุรกิจ และยื่นแบบ ส.บข.3/1 ภายใน 5 เดือนนับแต่วันปิดบัญชีโดยหากมีรอบปีบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคมของทุกปี จะต้องยื่นภายในวันที่ 31 พฤษภาคมของปีถัดไป ให้แก่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2560) ให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะเห็นว่าการจัดทำบัญชีของธุรกิจดังที่กล่าวมานั้น เป็นเรื่องที่ยากและซับซ้อน โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจประเภทวิสาหกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง (Small And Medium Enterprises : SME) ซึ่งกลุ่มธุรกิจดังกล่าวมักใช้บริการการจัดทำบัญชีกับสำนักงานบัญชี

สำนักงานบัญชีคุณภาพนอกจากจะต้องมีมาตรฐานในการปฏิบัติโดยจัดทำบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีและถูกต้องตามกฎหมายแล้วยังให้บริการด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดทำงบการเงิน การเป็นที่ปรึกษาด้านภาษีอากร การวางระบบบัญชีหรือการบริหารจัดการภายใน การควบคุมภายในของธุรกิจ รวมถึงการตรวจสอบบัญชี ให้เหมาะสมกับธุรกิจของกิจการและตามความต้องการของลูกค้าหรือผู้ประกอบการ โดยจะต้องกำหนดค่าธรรมเนียมการให้บริการที่เหมาะสมกับ

ปริมาณงานของธุรกิจ แต่ละประเภทธุรกิจ หากมีสำนักงานบัญชีคุณภาพอื่นคิดค่าธรรมเนียมสูงเกินไปลูกค้าอาจจะไม่เลือกใช้บริการ หรือลูกค้าเปลี่ยนไปใช้บริการสำนักงานบัญชีคุณภาพแห่งอื่นได้ และหากสำนักงานบัญชีคุณภาพคิดค่าธรรมเนียมต่ำเกินไป สำนักงานบัญชีคุณภาพก็ต้องรับความเสี่ยงในเรื่องการให้บริการไม่คุ้มค่ากับการจ้างงานได้นอกจากนี้หากกิจการมีความคุ้นเคยหรือมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับสำนักงานบัญชีคุณภาพที่ใช้บริการเป็นประจำ ลูกค้าหรือผู้ประกอบการจะเลือกรับบริการการกับสำนักงานบัญชีคุณภาพแห่งนั้น แม้ว่าคิดค่าธรรมเนียมบริการสูงกว่าสำนักงานบัญชีคุณภาพอีกแห่ง จะเห็นว่าการคิดค่าธรรมเนียมบริการมีการแข่งขันการรับงานของสำนักงานบัญชีคุณภาพ ทั้งนี้สำนักงานบัญชีคุณภาพควรกำหนดราคาค่าธรรมเนียมบริการอย่างไรให้เที่ยงธรรมกับกิจการและสำนักงานบัญชีคุณภาพ

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีคุณภาพ เพื่อจะได้ทราบปัญหา ลดความเสี่ยง และทราบแนวทางการปฏิบัติ ในการรับงานบัญชีได้ตรงกับความต้องการของลูกค้า ภายใต้กรอบมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพและตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจ ต่อผู้ใช้งบการเงิน ได้อย่างถูกต้อง เชื่อถือได้ โปร่งใส รวมทั้งยังสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสำนักงานบัญชีคุณภาพ

แนวคิดและทฤษฎี

ประกาศหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี พ.ศ. 2558 ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานบัญชีคุณภาพ, 2561)

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ให้ความสำคัญโดยมีส่วนในการพัฒนาและยกระดับสำนักงานบัญชีและออกหนังสือรับรองคุณภาพให้กับสำนักงานบัญชีคุณภาพ ซึ่งต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีตั้งแต่ พ.ศ. 2550

ในปัจจุบันเพื่อให้ทันสมัยและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO9001:2008 ตามมาตรฐานสากล 1 (International Standard on Quality Control (ISQC) 1) และข้อกำหนดอื่น ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ให้ใช้ประกาศหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี พ.ศ.2558 ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2558

ทั้งนี้การเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพได้จะต้องมีคุณสมบัติของสำนักงานบัญชี ดังนี้

1. สำนักงานบัญชีต้องจัดทำบัญชีของธุรกิจ ไม่น้อยกว่า 30 ราย
2. หัวหน้าสำนักงานต้องมีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี และปฏิบัติงานเต็มเวลา มีประสบการณ์ด้านการทำบัญชีมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และต้องแจ้งการเป็นผู้ทำบัญชีต่อกรมไว้แล้ว
3. มีผู้ช่วยผู้ทำบัญชีที่มีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี และปฏิบัติงานเต็มเวลา อย่างน้อย 1 คน
4. มีเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร
5. ประกอบธุรกิจสำนักงานบัญชีมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี
6. หัวหน้าสำนักงานต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

หากสำนักงานบัญชีได้รับหนังสือรับรองคุณภาพเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ ก็จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ (การรับรองสำนักงานบัญชีคุณภาพ, 2561) ดังนี้

1. สำนักงานบัญชีจะได้รับหนังสือรับรองคุณภาพซึ่งมีกำหนดอายุ 3 ปี นับแต่วันที่ออกหนังสือรับรอง

2. สำนักงานบัญชีคุณภาพสามารถเผยแพร่ชื่อและที่อยู่สำนักงานบัญชีให้สาธารณชนทราบ โดยผ่านสื่อต่าง ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าหรือเว็บไซต์ของสำนักงานบัญชีเอง

การทบทวนวรรณกรรม

จันทิมา อุ่มชูวัฒนา (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ใช้พิจารณารับทำงานบัญชีของสำนักงานทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าสำนักงานบัญชีพิจารณารับงานทำบัญชีโดยให้ระดับความคิดเห็นของค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านลูกค้ามีความสามารถในการชำระค่าบริการทำบัญชี ปัจจัยด้านของลูกค้ามีทัศนคติที่ดีต่อการจัดหางบการเงิน ปัจจัยด้านเอกสารบันทึกมีความเรียบร้อย ครบถ้วน และน่าเชื่อถือ ปัจจัยด้านผู้บริหารของลูกค้าให้ความสำคัญและความร่วมมืออย่างมากในการทำบัญชี และปัจจัยด้านงบการเงินปีก่อนของลูกค้ามีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ตามลำดับ

อันธิกา สังข์เกื้อ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีของบริษัทจำกัดในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด 4 อันดับ ได้แก่ ปัจจัยด้านความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสารกับผู้สอบบัญชี ปัจจัยด้านการทำงานร่วมกันของสำนักงานสอบบัญชีและบริษัท ปัจจัยด้านการพัฒนาความรู้ของผู้สอบบัญชี และปัจจัยด้านความคุ้มค่าของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งพบว่าปัจจัยด้านคุณภาพของงานสอบบัญชีไม่ใช่ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดในการเลือกใช้บริการสำนักงานสอบบัญชี แต่เป็นปัจจัยในเรื่องความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสารกับผู้สอบบัญชี

กัลย์สุตา ศิริเลิศตระกูล (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในเขตภาคเหนือ จากการศึกษพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญด้านการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก ในปริมาณเอกสารและความซับซ้อนของรายการทางบัญชี ปัจจัยด้านข้อมูลในงบการเงินและปัจจัยด้านอื่น ๆ ให้ความสำคัญในระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญกับประเภทและลักษณะของกิจการ ยอดรายได้รวมในงบดุลและความมีชื่อเสียงของผู้สอบบัญชี ภาษีอากรหรือสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีไม่คุ้มกับความเสียในการตรวจสอบบัญชี นอกจากนี้ผู้สอบบัญชีภาษีอากรบางรายตั้งราคาต่ำ ทำให้เกิดข้อโต้แย้ง และค่าสอบบัญชีกำหนดจากค่าสอบปีก่อน

เพ็ญธิดา พงษ์ธานี (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริการของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า นโยบายและกระบวนการของสำนักงานบัญชีในด้านความรับผิดชอบของผู้บริหารในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจนของสำนักงานสอบบัญชี มีการมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบให้กับผู้ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมตรงกับความรูความสามารถ ด้านการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดจรรยาบรรณของสำนักงานสอบบัญชีเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา ไม่รับงานจากลูกค้าโดยขาดความอิสระในการพิจารณาเนื้อหาที่ถูกต้อง ครบถ้วน นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และยังกระตุ้นจิตสำนึกต่อวิชาชีพ ด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชี และการติดตามงานของสำนักงานบัญชีทำให้แก้ไขปัญหาได้อย่างทันเวลา ตามที่ได้ทำสัญญาและข้อตกลงกับลูกค้า ด้านคุณสมบัติของผู้ทำบัญชีของสำนักงานบัญชี ด้านความรู้ทางวิชาชีพผู้ทำบัญชีมีจรรยาบรรณในวิชาชีพมีนัยสำคัญเชิงบวกต่อคุณภาพการบริการของสำนักงานบัญชี โดยผู้ทำบัญชีสามารถจัดทำบัญชีให้กับลูกค้าได้อย่างครบถ้วน ตามมาตรฐานการบัญชีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี

สุรณี สัจจสมบูรณ์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าสอบบัญชีของบริษัทจำกัดในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ก่อนที่จะตกลงเลือกผู้สอบบัญชีจะมีการสำรวจราคาก่อนเพื่อการตัดสินใจเลือกอยู่ในระดับที่สูง รองลงมาจะพิจารณาค่าสอบเหมาะสมเมื่อเทียบคุณภาพที่ลูกค้าได้รับ โดยยินยอมจ่ายให้ผู้สอบบัญชีที่สังกัดในสำนักงานสอบบัญชีสูงกว่าผู้สอบบัญชีอิสระเนื่องจากงบการเงินมีความน่าเชื่อถือและสามารถต่อรองราคาค่าสอบบัญชี และยอมจ่ายให้กับผู้สอบบัญชีรายเดิมมากกว่าจะเปลี่ยนรายใหม่ ส่วนระดับความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีพบว่ามีความสำคัญระดับปานกลาง

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขอบเขตประชากร

ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลจากสำนักงานบัญชีคุณภาพทุกพื้นที่ในประเทศไทย ประกอบด้วย สำนักงานบัญชีคุณภาพ 6 พื้นที่ รวมจำนวน 153 แห่ง ได้แก่ 1) ภาคเหนือ 13 แห่ง 2) ภาคกลาง 96 แห่ง 3) ภาคใต้ 22 แห่ง 4) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 11 แห่ง 5) ภาคตะวันออก 7 แห่ง 6) ภาคตะวันตก 4 แห่ง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติที่ใช้สรุปลักษณะเบื้องต้นของข้อมูลแต่ละตัวแปร ซึ่งใช้สถิติ ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และร้อยละ (Percentage)

แบบสอบถาม

แบบสอบถามสร้างขึ้น ตามแนวคิด ทฤษฎี การทบทวนวรรณกรรม รวมถึงข้อมูลในเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อความเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของสำนักงานบัญชีคุณภาพ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อความแบบสอบถามให้เลือกตอบระดับความสำคัญ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านธุรกิจประกอบการของกิจการ ปัจจัยด้านข้อมูลในงบการเงินของกิจการ ปัจจัยด้านขอบเขตการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านอื่นๆ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับความสำคัญ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แล้วนำมาใช้ระดับความสำคัญ ผู้ศึกษานำผลมาคำนวณค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายระดับความสำคัญ (จันทิมา อุ่มชูวัฒนา, 2554:19)

คะแนนเฉลี่ย **ให้ความสำคัญในระดับ**

4.21 – 5.00 มากที่สุด

3.41 – 4.20 มาก

2.61 – 3.40 ปานกลาง

1.81 – 2.60 น้อย

1.00 – 1.80 น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นข้อความแบบสอบถามปลายปิด และแบบสอบถามแบบปลายเปิดแสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีคุณภาพ

สรุปผลการศึกษา การอภิปรายผล

จากการเก็บข้อมูลสำนักงานบัญชีคุณภาพ ในพื้นที่ 6 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก รวมจำนวน 153 แห่ง โดยได้รับการตอบกลับจำนวน 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.21 สรุปได้ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามของสำนักงานบัญชีคุณภาพส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.70 มีอายุในช่วงระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.70 สำหรับการศึกษา พบว่า พนักงานในสำนักงานบัญชีมากกว่าครึ่งมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.30 และโดยส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารสำนักงานบัญชีคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 62.80 ทั้งนี้ พนักงานที่จัดทำบัญชีในสำนักงานบัญชีคุณภาพส่วนมากจะมีประสบการณ์การทำงานบัญชีมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.80

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานบัญชีคุณภาพ

ผลการศึกษา พบว่า สำนักงานบัญชีคุณภาพส่วนใหญ่ที่อยู่ในเขตพื้นที่ภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 53.50 มีการจัดตั้งสำนักงานบัญชีคุณภาพในรูปแบบบริษัทจำกัด คิดเป็นร้อยละ 88.40 มีระยะเวลาที่ได้รับการรับรองเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ มากกว่า 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 87.20 พนักงานผู้ทำบัญชีในสำนักงานบัญชีมีจำนวน 10-20 คน คิดเป็นร้อยละ 51.20 โดยลูกค้าที่เข้ารับบริการมีจำนวนประมาณ 101-200 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.70 ทั้งนี้ สำนักงานบัญชีคุณภาพจัดทำบัญชีส่วนใหญ่จะใช้โปรแกรม Express คิดเป็นร้อยละ 68.60 และในการให้บริการด้านบัญชี พบว่า สำนักงานบัญชีคุณภาพเกือบทุกแห่งมีการให้บริการทางบัญชี และออกงบการเงิน คิดเป็นร้อยละ 98.83 และมีการเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดทำบัญชีแบบรายเดือน คิดเป็นร้อยละ 98.84 ซึ่งค่าธรรมเนียมในการจัดทำบัญชีเฉลี่ยต่อรายต่อเดือนจะอยู่ระหว่าง 3,001 – 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 53.50 สำหรับการติดต่อใช้บริการของสำนักงานบัญชีคุณภาพ ส่วนใหญ่ลูกค้าจะมาจากการแนะนำกันต่อ คิดเป็นร้อยละ 84.88 และในด้านการพิจารณากิจการก่อนรับงานจัดทำบัญชี สำนักงานบัญชีคุณภาพจะพิจารณาจากประเภทของธุรกิจในปัจจุบันก่อน คิดเป็นร้อยละ 93.02

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีคุณภาพ

จากการศึกษา ระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีคุณภาพ แบ่งออกเป็น 4 ปัจจัย โดยพบว่า สำนักงานบัญชีคุณภาพจะให้ความสำคัญสูงสุดกับปัจจัยด้านขอบเขตการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ทั้งนี้ ผลการศึกษาแต่ละปัจจัยมีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

1. ปัจจัยด้านธุรกิจประกอบการ พบว่า ในภาพรวมของสำนักงานบัญชีคุณภาพให้ความสำคัญในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ทั้งนี้ สำนักงานบัญชีคุณภาพส่วนใหญ่ให้ความสำคัญสูงสุด อันดับแรกคือ ด้านประวัติของกิจการและทัศนคติของเจ้าของกิจการ รวมทั้งความร่วมมือในการให้ข้อมูลเพื่อการจัดทำบัญชีของกิจการ ซึ่งให้ความสำคัญระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 รองลงมาคือ ด้านลักษณะของธุรกิจ เช่น ธุรกิจการค้าขาย ธุรกิจการผลิต ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจสื่อโฆษณา เป็นต้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และสำนักงานบัญชีคุณภาพให้ความสำคัญน้อยที่สุดในด้านสถานที่ตั้งของกิจการใกล้กับสำนักงานบัญชีคุณภาพ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49

2. ปัจจัยด้านข้อมูลในงบการเงินของกิจการ พบว่า ในภาพรวมของสำนักงานบัญชีคุณภาพ ให้ความสำคัญในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 โดยสำนักงานบัญชีคุณภาพส่วนใหญ่ให้ความสำคัญสูงสุด อันดับแรกคือ ด้านยอดรวมบัญชีรายได้ ให้ความสำคัญระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 รองลงมาคือ ด้านยอดรวมบัญชีค่าใช้จ่าย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ ด้านทุนการจดทะเบียนที่รับชำระแล้ว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47

3. ปัจจัยด้านขอบเขตการปฏิบัติงาน พบว่า ในภาพรวมของสำนักงานบัญชีคุณภาพ ให้ความสำคัญในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ซึ่งสำนักงานบัญชีคุณภาพส่วนใหญ่ให้ความสำคัญสูงสุด อันดับแรกคือ ด้านปริมาณเอกสาร

ประกอบการของกิจการ เช่น เอกสารบัญชีมีความเรียบร้อยและมีการเก็บ จัดเก็บข้อมูล ของลูกค้าที่ดี เหมาะสม โดยให้ความสำคัญระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 รองลงมาคือ ด้านความซ้ำซ้อนของรายการและเอกสารทางบัญชีของธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ ด้านการดำเนินธุรกิจของลูกค้าในปัจจุบัน เช่น เริ่มจัดตั้งธุรกิจ ธุรกิจดำเนินการอยู่ ธุรกิจอยู่ระหว่างเลิกกิจการหรือไม่ได้ดำเนินธุรกิจแล้วในปัจจุบัน เป็นต้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72

4. ปัจจัยด้านอื่น ๆ พบว่า ในภาพรวมของสำนักงานบัญชีคุณภาพ ให้ความสำคัญในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ทั้งนี้ สำนักงานบัญชีคุณภาพส่วนใหญ่ให้ความสำคัญสูงสุด อันดับแรกคือ ด้านทีมงานบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีที่รับจัดทำของธุรกิจแต่ละประเภท โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 รองลงมาคือ ด้านการจัดบัญชีของสำนักงานบัญชีคุณภาพมีความเชื่อมั่นสูงกว่าสำนักงานบัญชีอื่น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ ด้านข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าไม่มีความซับซ้อน สามารถได้ปฏิบัติงานได้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พบว่า สำนักงานบัญชีคุณภาพโดยมากจะเป็นสำนักงานบัญชีที่มีรูปแบบนิติบุคคลตามกฎหมายพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และมีความเชื่อมั่นจากผู้รับบริการตามแนวปฏิบัติของจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 นอกจากนี้ สำนักงานบัญชีคุณภาพส่วนใหญ่จะมีพนักงานผู้จัดทำบัญชีที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ ทั้งนี้ จากการศึกษาปัจจัยด้านธุรกิจประกอบการของกิจการ จะเห็นว่า ในการพิจารณาคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีคุณภาพส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านประวัติของกิจการและทัศนคติของเจ้าของกิจการ รวมทั้งความร่วมมือในการให้ข้อมูลเพื่อการจัดทำบัญชีของกิจการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จันทิมา อุ่มชูวัฒนา (2554) ที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ใช้พิจารณารับงานทำบัญชีของสำนักงานทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร โดยพบว่าปัจจัยด้านค่าบริการ ทัศนคติผู้บริหาร หรือเจ้าของกิจการที่ให้ความสำคัญ รวมทั้งความร่วมมือสำหรับการจัดทำบัญชี และปัจจัยด้านความเรียบร้อยของเอกสาร ครบถ้วน น่าเชื่อถือ ดังนั้นในการคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีคุณภาพ จึงให้ความสำคัญกับระบบบัญชีของกิจการ การควบคุมภายใน ลักษณะกับประเภทของกิจการเป็นหลัก

สำหรับปัจจัยด้านงบการเงินของลูกค้ามีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ มีระดับความสำคัญสูงสุดตามลำดับ นอกเหนือจากนี้ยังมีความสอดคล้องกันกับผลการศึกษาปัจจัยของ กัลย์สุดา ศิริเลิศตระกูล (2552) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริการของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย โดยให้ความสำคัญด้านการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก ในปริมาณเอกสารและความซับซ้อนของรายการทางบัญชี ปัจจัยด้านข้อมูลในงบการเงินในยอดรายได้รวมในงบดุล

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีคุณภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านธุรกิจประกอบการของกิจการ ปัจจัยด้านขอบเขตการปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านอื่น ๆ โดยภาพรวมให้ความสำคัญในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อันธิกา สังข์เกื้อ (2554) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีของบริษัทจำกัดในเขตกรุงเทพมหานคร ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด 4 อันดับ ได้แก่ ปัจจัยด้านความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสารกับผู้สอบบัญชี ปัจจัยด้านการทำงานร่วมกันของสำนักงานสอบบัญชีและบริษัท ปัจจัยด้านการพัฒนาความรู้ของผู้สอบบัญชี และปัจจัยด้านความคุ้มค่าของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และมีความไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพ็ญธิดา พงษ์ธานี (2552) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริการของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย และพบว่านโยบายและกระบวนการของสำนักงานบัญชีในด้านความรับผิดชอบของผู้บริหารในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจนของสำนักงานสอบบัญชี มีการมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบให้กับผู้ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ตรงกับความรู้ความสามารถ ด้านการปฏิบัติงานตามข้อกำหนด จรรยาบรรณของสำนักงานสอบบัญชีเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา

ไม่รับงานจากลูกค้าโดยขาดความอิสระในการพิจารณาเนื้อหาที่ถูกต้อง ครบถ้วน นำไปใช้ประโยชน์ได้จริงและยังกระตุ้นจิตสำนึกต่อวิชาชีพ ในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบัญชีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี

นอกเหนือจากนี้ การศึกษาปัญหาของปัจจัยที่มีผลต่อการคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พบว่า ไม่สามารถขึ้นค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชี ลูกค้าเปลี่ยนไปใช้สำนักงานบัญชีคุณภาพอื่นที่คิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีถูกกว่า ลูกค้าคิดว่าการคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีสูงเกินไป และลูกค้าต่อรองราคาค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีเพื่อได้ราคาที่ถูกลง ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรณี สัจจสมบูรณ์ (2552) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าสอบบัญชีของบริษัทจำกัดในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ก่อนที่จะตกลงเลือกผู้สอบบัญชีจะมีการสำรวจราคาก่อนเพื่อการตัดสินใจเลือก พิจารณาค่าสอบเหมาะสมเมื่อเทียบคุณภาพที่ลูกค้าได้รับ โดยยินยอมจ่ายให้ผู้สอบบัญชีที่สังกัดในสำนักงานสอบบัญชีสูงกว่าผู้สอบบัญชีอิสระเนื่องจากงบการเงินมีความน่าเชื่อถือและสามารถต่อรองราคาค่าสอบบัญชี และยอมจ่ายให้กับผู้สอบบัญชีรายเดิมมากกว่าจะเปลี่ยนรายใหม่

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2544). *สรุป พ.ร.บ.การบัญชี พ.ศ. 2543*. สืบค้นจาก http://www.dbd.go.th/ewt_news.php?nid=2634&filename=law
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2561). *คู่มือการนำส่งงบการเงิน ประจำปี 2560*. สืบค้นจาก http://www.dbd.go.th/download/document_file/balance/manual_finacial2560.pdf
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2561). *สำนักงานบัญชีคุณภาพ*. สืบค้นจาก www.dbd.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6713
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2563). *สำนักงานบัญชีคุณภาพ*. สืบค้นจาก http://www.dbd.go.th/more_news.php?cid=551
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (ม.ป.ป.). *บัญชีและธรรมาภิบาลธุรกิจ*. สืบค้นจาก http://www.dbd.go.th/ewt_news.php?nid=5061&filename=index
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (ม.ป.ป.). *สำนักงานบัญชีคุณภาพที่ผ่านการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี ตามข้อกำหนดการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี*. สืบค้นจาก http://www.dbd.go.th/ewt_news.php?nid=5303
- กัลย์สุดา ศิริเลิศตระกูล. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในเขตภาคเหนือ*. (การค้นคว้าแบบอิสระ บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- กัลยา วาณิชย์บัญชา และจิตตา วาณิชย์บัญชา. (2561). *การใช้ SPSS for Window ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามลดา.
- จันทิมา อุ่มชูวัฒนา. (2554). *ปัจจัยที่ใช้พิจารณารับทำงานบัญชีของสำนักงานทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร*. (คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- เพ็ญธิดา พงษ์ธานี. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริการของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย*. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (ม.ป.ป.). *ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี เรื่องจรรยาบรรณของผู้ประกอบการวิชาชีพ พ.ศ.2553*. สืบค้นจาก <http://www.fap.or.th/upload/9414/vidYpCZ5D7.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (ม.ป.ป.). *พ.ร.บ.การบัญชี พ.ศ. 2543*. สืบค้นจาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%A1104/%A1104-20-9999-update.pdf>

สุรณี สัจจสมบูรณ์. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าสอบบัญชีของบริษัทจำกัดในเขตกรุงเทพมหานคร.
(การค้นคว้าแบบอิสระ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).